

Titulació	Tipus	Curs
Llengua i Literatura Espanyoles	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Lourdes Aguilar Cuevas

Correu electrònic: lourdes.aguilar@uab.cat

Equip docent

Maria Jesus Machuca Ayuso

Lourdes Aguilar Cuevas

Maria Assumpcio Rost Bagudanch

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

L'estudiant haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit en llengua castellana. Per aquest motiu, les errades ortogràfiques i d'expressió que pugui cometre comportaran un descens de la puntuació en la qualificació final (descompte de 0,25 per errada en les proves d'avaluació).

Les activitats pràctiques i els treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, en cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen comportarà, automàticament, la qualificació de suspens (0).

Així mateix, es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. Tot i això, el/la docent de l'assignatura pot donar normes específiques, en el cas que ho consideri necessari.

Objectius

- Familiaritzar els alumnes amb les nocions fonamentals de la fonètica i la fonologia, incloent els principis teòrics i les aplicacions pràctiques.
- Capacitar els estudiants per descriure detalladament el sistema fonètic del castellà, identificant i classificant els sons segons els seus trets articuladoris i acústics.
- Proporcionar els coneixements necessaris per a analitzar el sistema fonològic del castellà, comprenent les relacions i les funcions dels fonemes dins del sistema lingüístic.

- Preparar els estudiants per aplicar els coneixements adquirits a l'estudi i la investigació en fonètica i fonologia, utilitzant tècniques de transcripció i anàlisi de dades.
- Oferir una base sòlida que permeti als estudiants aprofundir en aquestes disciplines en assignatures posteriors, com "Estudis Fònics del Castellà: Perspectives i Aplicacions", facilitant una comprensió més profunda i aplicada de les matèries.
- Contextualitzar els coneixements de fonètica i fonologia dins d'un marc més ampli d'estudis lingüístics i interdisciplinaris, destacant la seva rellevància per a altres camps, com la sociolingüística, la psicolingüística i la lingüística aplicada.

Competències

- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Elaborar argumentacions aplicables als àmbits de la literatura hispànica, de la teoria literària, de la llengua espanyola i la lingüística, i avaluar-ne la rellevància acadèmica.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir un coneixement fonètic profund perquè es pugui aplicar a altres àmbits interdisciplinaris.
2. Caracteritzar els fenòmens lingüístics tenint en compte els diferents nivells d'anàlisi.
3. Descriure el sistema fonològic de l'espanyol a partir de la distribució, les relacions i les propietats articulatòries i acústiques dels seus elements.
4. Fer prediccions i inferències lingüístiques sobre el contingut d'un text.
5. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic i en la transmissió dels seus coneixements.
6. Fer servir les eines digitals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb l'estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
7. Fer servir les fonts tradicionals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
8. Identificar els constituents d'una paraula i els nivells en què operen.
9. Identificar i descriure les construccions sintàctiques de l'espanyol.
10. Justificar mitjançant una terminologia apropiada l'anàlisi de les dades des d'un punt de vista lingüístic.
11. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs en la implementació de propostes o d'idees innovadores.
12. Reconèixer acústicament i articulatòriament els sons i la prosòdia de l'espanyol.
13. Reconèixer els vincles existents entre la semàntica composicional i altres disciplines, tant lingüístiques (sintaxi, lexicologia, pragmàtica) com no lingüístiques (filosofia, lògica, matemàtiques).

Continguts

L'assignatura està constituïda pels següents blocs temàtics.

1. Descripció articulatòria de les vocals i les consonants. Paràmetres articulatoris per a la classificació de les vocals i de les consonants.

2. Descripció acústica de les vocals i les consonants. Paràmetres acústics per a la classificació dels sons. Relacions entre les característiques articulatòries i acústiques.
3. La transcripció fonètica. Els alfabet fonètics: l'alfabet de la Revista de Filologia Espanyola (RFE) i l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI).
4. Els fenòmens prosòdics. L'accent. L'entonació. Les pauses.
5. El sistema fonològic de l'espanyol. Del so al fonema. Fonemes i al·lòfons. Contextos i distribucions. Factors de variació.
6. Caracterització dels fonemes de l'espanyol mitjançant trets distintius. Descripció física i trets distintius. Tipus de sistemes de trets i la seva aplicació a l'espanyol.
7. La síl·laba. La síl·laba com a unitat fonològica. Divisió sil·làbica i estructura. Grups vocàlics i consonàntics.
8. Processos fonològics de l'espanyol. Els sons en contacte. La representació dels processos fonològics de l'espanyol.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistral	26,5	1,06	3, 12
Resolució d'exercicis	26	1,04	2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12
Tipus: Supervisades			
Preparació de les activitats d'avaluació	5	0,2	3, 4, 5, 6, 7, 12
Supervisió i revisió d'exercicis	10	0,4	3, 4, 5, 6, 7, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Ampliació de coneixements	15	0,6	1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12
Cerca de referències bibliogràfiques	15	0,6	3, 6, 7, 12
Preparació d'activitats de comprensió lectora	15	0,6	3, 4, 6, 7, 12
Preparació d'activitats de producció escrita	15	0,6	3, 4, 5, 6, 7, 10, 12
Preparació d'exercicis	15	0,6	2, 3, 4, 6, 7, 10, 12

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumnat es reparteix de la manera següent:

- (1) Un 35% d'activitats dirigides
- (2) Un 10% d'activitats supervisades
- (3) Un 50% d'activitats autònomes

(4) Un 5% d'activitats d'avaluació

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant	10%	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12
Prova escrita dels continguts de fonètica: Pràctiques i teoria	25%+20%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13
Prova escrita dels continguts teòrics de fonologia: Pràctiques i teoria	25%+20%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13

Les activitats d'avaluació són les següents:

- Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant (10%)
- Prova escrita dels continguts de fonologia: Pràctiques (25%) i teoria (20%)
- Prova escrita dels continguts de fonètica: Pràctiques (25%) i teoria (20%)

Per aprovar l'assignatura, la nota final ha de ser com a mínim un 5, un cop s'hagi aplicat la suma dels percentatges.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

L'estudiant que hagi fet o s'hagi presentat a més d'aquest 30% de les activitats d'avaluació serà avaluat, aplicant en cada cas la ponderació prevista.

Pel que fa a la recuperació, segons la normativa, tenen dret a participar-hi els estudiants que hagin realitzat prèviament 2/3 parts de les activitats d'avaluació. Per poder anar a recuperar, han d'haver obtingut una nota ponderada mínima de 3,5 o més. El procediment de recuperació consistirà en repetir les proves no superades.

Observacions

En el cas de l'expressió escrita, s'entén que l'estudiant redacta paràgrafs i textos amb contingut ple. Les faltes d'ortografia, la puntuació i l'estructura del discurs penalitzaran (-0,25 per falta).

Es considera que es coneixen les normes generals de presentació i lliurament d'un treball acadèmic.

Irregularitats en les activitats d'avaluació

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir.

En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA)

En aquesta assignatura es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del procés d'aprenentatge, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. En cas de redactar un treball amb aquestes eines, l'estudiant haurà de: (i) identificar quines parts han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en una activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Avaluació única

L'alumnat que opti per l'avaluació única, haurà de dur a terme les proves següents el dia que s'anunciarà la primera setmana de l'assignatura:

- Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant (10%)
- Prova escrita dels continguts de fonètica: Pràctiques (25%) i teoria (20%)
- Prova escrita dels continguts de fonologia: Pràctiques (25%) i teoria (20%)

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

Nota: Els estudiants d'intercanvi que demanin avançar un examen han de presentar al professor/a un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

Bibliografia

Alcoba, Santiago, & Murillo, Julio. (1998). Intonation in Spanish. In Daniel Hirst & Albert di Cristo (Eds.), *Intonation Systems: A Survey of Twenty Languages* (pp. 152-166). Cambridge University Press.

Ashby, Michael, & Maidment, John. (2005). *Introducing Phonetic Science*. Cambridge University Press.

Chomsky, Noam, & Halle, Morris. (1968). *The Sound Pattern of English*. Harper & Row. (Traducció castellana: José Antonio Millán, *Principios de fonología generativa*, Fundamentos, 1979).

Colina, Sonia, & Martínez-Gil, Fernando (Eds.). (2019). *The Routledge Handbook of Spanish Phonology*. Routledge.

Face, Timothy. (2008). *Guide to the Phonetic Symbols of Spanish*. Cascadilla Press.

Fernández Planas, Ana María. (2005). *Así se habla: Nociones fundamentales de fonética general y española* (2ª ed. 2011). Horsori.

Gil Fernández, Juana. (1988). *Los sonidos del lenguaje*. Síntesis.

Gil Fernández, Juana. (2007). *Fonética para profesores de español: De la teoría a la práctica*. Arco Libros.

Gil Fernández, Juana. (2016). Fonética. In Javier Gutiérrez-Rexach (Ed.), *Enciclopedia de lingüística hispánica* (Vol.1, pp. 64-80). Routledge.

Gil Fernández, Juana, & Llisterri, Joaquim. (2024). *Fonética y fonología descriptivas de la lengua española*. Georgetown University Press.

Harris, James Wesley. (1983). *Syllable Structure and Stress in Spanish: A Nonlinear Analysis*. MIT Press. (Traducció castellana: Olga Fernández Soriano, *La estructura silábica y el acento en español*, Visor, 1991).

Hidalgo, Antonio, & Quilis, Mercedes. (2004). *Fonética y fonología españolas* (2ª ed. corr. i aum.). Tirant lo Blanch.

Hidalgo, Antonio. (2006). *Aspectos de la entonación española: Viejos y nuevos enfoques*. Arco/Libros.

Hualde, José Ignacio. (2014). *Los sonidos del español*. Cambridge University Press.

Hualde, José Ignacio, Olarrea, Antxon, Escobar, Anna Maria, Travis, Catherine E., & Sanz, Cristina. (2020). *Introducción a la lingüística hispánica*. Cambridge University Press. (Cap. 2: "Los sonidos de la lengua: fonética y fonología").

Iribarren, Mary C. (2005). *Fonética y fonología españolas*. Síntesis.

Katz, William F., & Assmann, Peter F. (Eds.). (2019). *The Routledge Handbook of Phonetics*. Routledge.

Martínez Celadrán, Eugenio, & Fernández Planas, Ana María. (2007). *Manual de fonética española: Articulaciones y sonidos del español*. Ariel.

Navarro Tomás, Tomás. (1918). *Manual de pronunciación española* (21ª ed. 1982). CSIC.

Navarro Tomás, Tomás. (1945). *Manual de entonación española* (4ª ed. 1974). Guadarrama.

Obediente, Enrique. (2007). *Fonética y fonología* (3ª ed.). Consejo de Publicaciones, Facultad de Humanidades y Educación, Universidad de Mérida. (Primera ed. 1998).

Penas Ibáñez, María Azucena. (2014). *Panorama de la fonética española*. Arco/Libros.

Quilis, Antonio. (1981). *Fonética acústica de la lengua española*. Gredos.

Quilis, Antonio. (1993). *Tratado de fonología y fonética españolas*. Gredos.

Real Academia Española. (2011). *Nueva Gramática de la Lengua Española: Fonética y Fonología* [i DVD *Las voces del español: tiempo y espacio*]. Espasa.

Román Montes de Oca, Domingo. (2011). *Manual para el análisis fonético acústico*. Pfeiffer.

Sosa, Juan M. (1999). *La entonación del español: Su estructura fónica, variabilidad y dialectología*. Cátedra.

Recursos d'aprenentatge

- Colección vídeos Formación en descripción acústica de los sonidos del español (FADES), Aguilar, Lourdes & María J. Machuca (2024)
<https://ddd.uab.cat/search?f=series&p=Formaci%C3%B3n%20en%20descripci%C3%B3n%20ac%C3%B3stica%20del%20espa%C3%B1ol>
- *Guía multimedia de la prosodia del castellano*. Aguilar, Lourdes; de-la-Mota, Carme; Prieto, Pilar (coords.) (2009-2014). Actualització de 2024: < <https://guies-prosodia.upf.edu/es> >

Programari

- Praat: doing phonetics by computer (<https://www.fon.hum.uva.nl/praat>)

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	3	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	3	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt